

STICHTING NATUURWET

Tweede Kamer der Staten-Generaal

T.a.v. de Vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Postbus 20018

2500 EA Den Haag

Datum: 21 mei 2023

Ons kenmerk: SN VCie LNV Legale handel in illegale gifkickers

Betreft: Legale handel in illegale gifkickers

Geachte leden van de Commissie,

De Stichting Natuurwet doet uitgebreid onderzoek naar de legale handel in illegale dieren. Daarbij heeft de Stichting Natuurwet vastgesteld dat op grote schaal gifkickers, die door middel van smokkel in het internationale handelsverkeer zijn gebracht, en hun nakomelingen (on)bedoeld worden gelegaliseerd door de nationale bevoegde CITES autoriteiten door de afgifte van vergunningen. Ook de Nederlandse CITES MA heeft honderden zo niet duizenden gifkickers op deze wijze gelegaliseerd.

Dit kan door 3 relatief eenvoudige wijzigingen in de vergunningverleningssystematiek voor een groot deel worden voorkomen. Ik verzoek uw Commissie dan ook bij de verantwoordelijke Minister erop aan te dringen dat deze wijzigingen worden geïmplementeerd en de legalisering van illegale gifkickers een halt wordt toegeroepen.

De beschermde status van gifkickers

Alle gifkickers zijn beschermd. Een groot aantal landen waar gifkickers in het wild voorkomen, heeft de uitvoer van wilde gifkickers al sinds de jaren '60 en '70 van de vorige eeuw al volledig verboden. Sinds 1987 zijn alle gifkickers opgenomen op Appendix II van het CITES-Verdrag, het Verdrag inzake de internationale handel in bedreigde dier- en plantensoorten en daarmee internationaal beschermd. Dit betekent dat gifkickers uitsluitend internationaal mogen worden verhandeld nadat door de nationale CITES autoriteiten vergunningen zijn verleend.

In Europa is het CITES Verdrag geïmplementeerd in de Europese CITES Verordeningen. Gifkickers zijn opgenomen op Bijlage B bij de CITES Basisverordening. Volgens de Europese regels betekent dit dat invoer in de EU van gifkickers een uitvoervergunning moet zijn afgegeven door het land van uitvoer en een invoervergunning van de Europese Lidstaat waar de gifkickers worden ingevoerd.

Voor uitvoer uit de EU is een uitvoervergunning nodig van de Lidstaat van uitvoer. Deze mag in principe alleen worden afgegeven als kan worden aangetoond dat de gifkikkers legaal zijn ingevoerd of in de EU zijn gefokt binnen een fokbestand waarvan de fokdieren legaal zijn verkregen. Voor de handel binnen de EU moet eveneens altijd worden aangetoond dat de gifkikkers rechtmatig zijn verkregen, dus met de juiste vergunningen zijn ingevoerd of nakomelingen zijn van gifkikkers die rechtmatig zijn ingevoerd.

Soorten gifkikkers en lokaliteiten

Er zijn heel veel soorten gifkikkers. Sommige soorten komen uitsluitend in één bepaald land voor, bijvoorbeeld Brazilië, andere soorten gifkikkers komen in meerdere landen voor.

Gifkikkers hebben vaak uiterlijke kenmerken die specifiek zijn voor één specifieke populatie. Zo'n kleurvariant noemt men een lokaliteit. Alhoewel sommige soorten gifkikkers in meerdere landen in het wild voorkomen, kan vaak aan de kleurvariant worden afgeleid uit welk land een dier afkomstig is en of een dier dus legaal kan zijn uitgevoerd of niet. De lokaliteiten hebben vrijwel altijd een naam die ook wordt gebruikt bij de handel in gifkikkers.

Drie lokaliteiten van één soort: *Oophaga histrionica* Redhead, Bulls eye en Risaralda

Dat je aan de lokaliteit kunt zien waar een gifkikker vandaan komt, is vooral belangrijk omdat lang niet alle landen de uitvoer van gifkikkers toestaan. Zo verbieden Brazilië, Costa Rica, Colombia en Peru de uitvoer van wilde gifkikkers al sinds de jaren '60 en '70 van de vorige eeuw. Je kunt aan de lokaliteit dus vaak zien of aan de naam afleiden, of een dier wel of niet legaal kan zijn, ook als een soort in meerdere landen voorkomt.

Smokkel in gifkikkers

Dat veel range states, dus de landen waar gifkikkers in het wild voorkomen, de uitvoer van wilde gifkikkers verboden hebben, betekent helaas niet dat er geen handel in deze dieren bestaat. Er zijn en worden nog steeds gifkikkers de range states uit gesmokkeld en illegaal de EU binnengebracht. Deze gifkikkers zie je dan vervolgens terug in de handel en bij gifkikkerhouders.

Dat smokkel nog steeds plaatsvindt, is wordt zichtbaar als dieren uit nieuw ontdekte populaties, dus een nieuwe lokaliteit, op de markt komen.

Een duidelijk voorbeeld van een nieuwe lokaliteit is de *Dendrobates tinctorius tumucumaque* die pas in 2014 in Brazilië werd ontdekt en beschreven en in 2015 al in de handel was in Duitsland.

Ook de *Adelphobates galactonotus blue* is een voorbeeld van dieren uit een nieuw ontdekte populatie die in zeer korte tijd in de EU verhandeld worden. Deze lokaliteit werd in 2012 in Brazilië ontdekt en was rond 2015 al in de handel in de EU. In 2017 werd deze lokaliteit vanuit Nederland uitgevoerd naar de VS.

Dendrobates tinctorius tumucumaque

Adelphobates galactonorus blue

Nieuwe lokaliteiten komen dus niet door toeval op de markt. Wanneer door wetenschappelijke onderzoekers een nieuwe soort of lokaliteit wordt ontdekt, bevat het rapport daarover vaak exact de locatie waar de soort of lokaliteit gevonden is. Daarmee hebben smokkelaars, vrijwel altijd afkomstig uit West-Europa de precieze GPS-coördinaten voor hun nieuwe “product”.

Legalisering illegale gifkikkers

Je zou verwachten dat het gemakkelijk is om deze dieren vervolgens in beslag te nemen en terug te brengen naar de range states. Dat is helaas niet de realiteit. Vaak worden gesmokkelde gifkikkers en/of hun nakomelingen bewust of onbewust gelegaliseerd door dezelfde autoriteiten die juist ingesteld zijn om ervoor te zorgen dat er geen illegale handel in beschermde diersoorten plaatsvindt: de CITES Management Autoriteiten.

De Stichting Natuurwet voert uitgebreid onderzoek uit naar deze legale handel in illegale gifkikkers. Gedurende dit onderzoek wordt systematisch in kaart gebracht welke gifkikkersoorten en lokaliteiten nooit met de vereiste CITES vergunning uit hun natuurlijke verspreidingsgebied zijn uitgevoerd, maar wel in Nederland worden verhandeld en met CITES vergunningen, afgegeven door de Nederlandse CITES Management Autoriteit, worden uitgevoerd. Ook wordt onderzocht of, en zo ja hoe, deze gifkikkersoorten en lokaliteiten via andere landen dan de range states in Nederland worden ingevoerd. Uit dit onderzoek is inmiddels gebleken dat het gaat om omvangrijke legale handel in illegale gifkikkers.

Oorzaken (on)bedoeld legaliseren illegale gifkikkers

Er zijn verschillende oorzaken voor het probleem dat voor deze illegale gifkikkers vergunningen worden afgegeven.

In de eerste plaats wordt bij de afgifte van vergunningen vaak helemaal niet gecontroleerd of een soort ooit legaal is uitgevoerd uit het natuurlijke verspreidingsgebied. Er wordt namelijk terug getraceerd. Dus als iemand een uitvoervergunning aanvraagt voor een bepaalde soort gifkikkers en hij geeft aan dat hij ze bij een fokker in Duitsland heeft gekocht, dan vraagt de vergunningverlener in Nederland in Duitsland na of die fokker met de soort fokt. In Duitsland moeten fokkers zich lokaal registreren en een register bijhouden en de Duitse lokale autoriteit controleert of de fokker met de soort fokt. Is dit het geval, dan volgt een positief

advies en geeft Nederland de vergunningen af. Ook als de soort helemaal niet legaal in Duitsland aanwezig kan zijn.

Een voorbeeld hiervan betreft de *Ameerega silverstonei*, een gifkikkersoort die bijzonder moeilijk te fokken is. Door één van de weinige fokkers die wel betrouwbaar is, Understory Enterprises in Canada, is op kleine schaal met deze soort gefokt. Understory Enterprises importeert legaal op kleine schaal eerste generatie nakweek kikkers in onder andere Peru en fokt vervolgens met deze dieren verder. Er zijn in 2015 10 *Ameerega silverstonei* legaal in Nederland geïmporteerd en 6 in Frankrijk.

Ameerega silverstonei

In 2016 werd er in Nederland een uitvoervergunning aangevraagd voor uiteindelijk 75 *Ameerega silverstonei* die in Duitsland zouden zijn gefokt. Er was geen enkel verband met de in totaal 16 legaal in de EU ingevoerde *Ameerega silverstonei*. Duitsland hield eraan vast dat deze dieren legaal waren, al was voor de Nederlandse specialisten, die door de CITES Management Autoriteit van Nederland werden geraadpleegd, volstrekt helder dat een dergelijk aantal nakomelingen onwaarschijnlijk was. De vergunning werd op basis van de verklaring van Duitsland toch verleend. Daar bleef het niet bij. In totaal werden er voor 180 *Ameerega silverstonei* uitvoervergunningen verleend door de Nederlandse CITES Management Autoriteit.

In de tweede plaats worden vergunningaanvragen behandeld op soortnaam, er wordt niet gecontroleerd uit welke populatie dieren afkomstig zijn. Als er gifkikkers van een bepaalde soort zowel legaal als illegaal aanwezig zijn, wordt er helemaal niet gecontroleerd voor welke lokaliteit de vergunning wordt aangevraagd. Er wordt dus ook niet achterhaald dat de vergunning wordt aangevraagd voor een dier afkomstig uit een populatie waaruit uitvoer verboden is, bijvoorbeeld een populatie uit Brazilië. Voorbeeld hiervan is de *Dendrobates tinctorius*, een gifkikkersoort met een bijzonder groot aantal lokaliteiten die voorkomt in onder andere Suriname, een range state die de uitvoer van wilde gifkikkers toestaat, maar ook in Brazilië, een range state die de uitvoer juist strikt verboden heeft. Toch zie je lokaliteiten die uitsluitend in Brazilië voorkomen, veelvuldig in de Europese handel en wordt er bij de afgifte van vergunningen op geen enkele wijze gecontroleerd om welke lokaliteit het gaat.

Tenslotte worden inbeslaggenomen dieren, dus dieren waarvan de smokkel is ontdekt, met name door Duitsland, bij particuliere houders geplaatst, die vervolgens de nakomelingen mogen verkopen. Zo ontstaat een stroom gelegaliseerde dieren door de stroom van illegale dieren. Omdat er geen vergunningen bij de nakomelingen zitten, het zijn Bijlage B dieren waarvoor bij handel binnen de EU geen vergunningen vereist zijn, kunnen illegale dieren en gelegaliseerde dieren niet van elkaar worden onderscheiden.

Dit is bijvoorbeeld het geval bij de *Dendrobates tinctorius tumucumaque*, waarvan een aantal gesmokkelde exemplaren door de Duitse autoriteiten bij een particulier werden geplaatst die de nakweek mocht verhandelen. Nu wordt deze soort overal te koop aangeboden en is het nauwelijks nog mogelijk een onderscheid te maken tussen nakomelingen van de gelegaliseerde dieren en gesmokkelde dieren en hun nakomelingen die niet gelegaliseerd zijn.

Ook bij andere soorten is dit gebeurd. Een duidelijk voorbeeld is de *Adelphobates galactonotus*, waarvoor Nederland uitvoervergunningen verleende voor bijna 1000 gifkikkers, terwijl er nooit legaal gifkikkers van deze soort legaal uit de enige range state Brazilië zijn uitgevoerd. Ondanks dat Brazilië al in 2015 meldde dat alle in de EU aanwezige gifkikkers van deze soort van smokkel uit Brazilië afkomstig waren, bleef de Nederlandse CITES MA uitvoervergunningen voor deze soort afgeven en de handel binnen Nederland toestaan omdat er in 2000 een klein aantal in beslag genomen *Adelphobates galactonotus* door een officier van Justitie was vrijgegeven.

De *Excidobates mysteriosus* en de *Ameerega cainarachi*, twee soorten die uitsluitend in Peru voorkomen en nooit legaal zijn uitgevoerd, en de *Ranitomeya vanzolinii*, een soort die uitsluitend in Brazilië en Peru voorkomt en pas in 2015 legaal is ingevoerd vanuit Canada door Understory Enterprises maar die al sinds 2009 door Nederland mét vergunningen wordt uitgevoerd, zijn eveneens voorbeelden van gifkickers waarbij legale handel, ondanks hun illegale verkrijging, aan de orde van de dag is.

Ranitomeya vanzolinii

Excidobates mysteriosus

Het legaliseren van illegale dieren is op zich al schadelijk, omdat het ervoor zorgt dat smokkel loont, zeker gelet op de praktijk dat de smokkelaar financiële afspraken maakt met de particulier die de dieren opvangt als de smokkel ontdekt wordt, en het feit dat de straffen bij ontdekking van smokkel bestaan uit lage boetes.

Maar deze legalisering van illegale dieren maakt het ook ontzettend moeilijk om handhavend op te treden ten aanzien van andere dieren van dezelfde populatie die ook gesmokkeld zijn maar niet zijn gelegaliseerd. Dit komt mede door het feit dat er geen onderscheid kan worden gemaakt tussen de gelegaliseerde en niet-gelegaliseerde dieren. Is er éénmaal een zending van een bepaalde lokaliteit in de EU gelegaliseerd, dan is alleen het uit de range state smokkelen en in de EU brengen nog nodig om ze daarna binnen de EU vrij te verhandelen en zelfs mét CITES vergunningen uit te voeren. De range states die de uitvoer van hun wilde soorten hebben verboden, staan vervolgens machteloos.

Oplossingen

Het is vanuit juridische gezien niet heel erg moeilijk om het probleem van legale handel in illegale gifkickers op te lossen, het vergt alleen wel veel politieke inzet.

In de eerste plaats moet bij de behandeling van de aanvragen van vergunningen voor gifkickers altijd worden gekeken naar de lokaliteit als de gifkickersoort verschillende lokaliteiten kent. Deze moeten op de vergunning worden opgenomen. Dit voorkomt dat legale en illegale dieren van een bepaalde soort allemaal als legaal worden behandeld, bijvoorbeeld als een bepaalde lokaliteit al is gelegaliseerd. Alhoewel in principe alleen de soortnaam op een vergunning moet worden gezet, is er ook ruimte voor een beschrijving van de uiterlijke kenmerken op de vergunning. Door te verplichten bij gifkickers met verschillende lokaliteiten hier de naam van de lokaliteit aan te geven, kan een eerste stap worden gezet in de bestrijding van legale handel in illegale gifkickers.

Dit moet niet alleen bij uitvoervergunningen maar ook bij invoervergunningen om te voorkomen dat dieren uit een land dat uitvoer verbiedt, eerst naar een land worden gesmokkeld dat uitvoer toestaat en vervolgens met in- en uitvoervergunningen op soortniveau legaal de EU binnen worden gebracht.

In de tweede plaats moet het terug traceren bij de beoordeling van vergunningaanvragen écht worden vervangen door een controle vanaf de oorsprong: is een soort of lokaliteit nooit legaal uit de range state uitgevoerd? Dan kan geen vergunning worden afgegeven. Er is voldoende informatie beschikbaar over lokaliteiten en de landen waarin deze voorkomen, waaronder een studie van de University of Illinois, waarin een overzicht is gepubliceerd van vrijwel alle soorten, lokaliteiten, range states en meer relevante informatie.

Tenslotte moet een einde komen aan het legaliseren van illegale dieren en het toestaan van de verkoop van nakomelingen. Dit vereist wel dat de CITES Basisverordening wordt veranderd, maar het is absoluut noodzakelijk. Door steeds weer illegale dieren te legaliseren wordt niet alleen smokkel van wilde dieren in stand gehouden, het zorgt er ook voor dat lokale initiatieven in de range states om met de gifkickers te fokken en op een duurzame manier deze gifkickers legaal uit te voeren naar de EU geen kans van slagen hebben. Dieren afkomstig van duurzame fok zijn namelijk altijd duurder dan uit het wild gesmokkelde dieren.

Daarbij is in resolutie 17.8 bij het CITES Verdrag uitgebreid beschreven op welke wijze moet worden omgegaan met inbeslaggenomen dieren. Dit biedt meer dan voldoende andere mogelijkheden om de dieren ethisch verantwoord te plaatsen, zonder smokkel verder te stimuleren.

Conclusie

Door het wijzigen van de wijze van vergunningverlening bij gifkickers kan de legale handel in illegale gifkickers gemakkelijk worden teruggedrongen en door inzet op een beperkte toepassing van de mogelijkheid om illegaal verkregen gifkickers terug in de handel te brengen, kan de mogelijkheid voor lucratieve handel in illegale gifkickers sterk worden beperkt.

Inmiddels is het onderwerp legale handel in illegale gifkickers, na advisering van de Stichting Natuurwet, ook opgepakt door andere media, zoals Vrij Nederland. Naar verwachting zal Vrij Nederland op afzienbare termijn uitgebreid aandacht besteden aan de legale handel in de illegale *Adelphobates galactonotus*.

Ik verzoek uw Commissie dan ook om zich ervoor in te zetten dat de benodigde maatregelen door de Nederlandse CITES Management Autoriteit worden doorgevoerd en erop aan te dringen dat ook andere Europese CITES Management Autoriteiten deze maatregelen nemen.

Met vriendelijke groet,

Namens de Stichting Natuurwet,

Mw. Mr. E. Philippi-Gho
Operatie Mannahof 5
2632 EL Nootdorp

Alle soortspecifieke onderzoeken naar legale handel in illegale handel in gifkickers zijn terug te vinden op www.natuurwet.org onder onderzoek, rapporten legale handel in illegale gifkickers.